

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ **ΟΪΓ ΕΪΕ** κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 53451/07)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

14 Ιανουαρίου 2010

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση ΟΕΠ ΕΥΕ κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα, η σύνθεση του οποίου έχει ως εξής:

Nina Vajić, *πρόεδρος*,

Χρήστος Ροζάκης,

Khanlar Hajiyev,

Dean Spielmann,

Sverre Erik Jebens,

Giorgio Malinverni,

Γεώργιο Νικολάου, *δικαστές*,

και Søren Nielsen, *γραμματέας τμήματος*.

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 15 Δεκεμβρίου 2009,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 53451/07) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από μία ρουμάννα υπήκοο, την κυρία ΟΕΠ ΕΥΕ (η προσφεύγουσα»), η οποία προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 20 Νοεμβρίου 2007 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπείται από τον κύριο Σ. Τζουβελόπουλο, τον κύριο Αντώνη Μαθιουδάκη και την κυρία Διονυσία Τζουβελουπούλου, δικηγόρους του συλλόγου της Αθήνας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κυρίου Γ. Κανελλόπουλο, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και Ι. Μπακόπουλο, δικαστικό αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 13 Μαρτίου 2009, η πρόεδρος του πρώτου τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Σύμφωνα με το άρθρο 29 § 3 της Σύμβασης, αποφασίσθηκε επιπλέον ότι το τμήμα θα αποφαινόταν ταυτόχρονα επί του παραδεκτού και επί της ουσίας. Στις 17 Μαρτίου 2009, η ρουμανική κυβέρνηση κλήθηκε να παρουσιάσει, εφόσον το επιθυμούσε, έγγραφες παρατηρήσεις επί της υπόθεσης (άρθρα 36 § 1 της Σύμβασης και 44 § 1β) του κανονισμού). Στις 7 Ιουλίου 2009, ενημέρωσε το Δικαστήριο ότι δεν σκόπευε να κάνει χρήση του δικαιώματός της να παρέμβει στη διαδικασία.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Η προσφεύγουσα έχει γεννηθεί το 1977 και διαμένει από το 1998 στην Ελλάδα όπου εργάζεται ως καθαρίστρια. Η προσφεύγουσα κατοικεί επί του παρόντος στην Αθήνα.

5. Στις 26 Φεβρουαρίου 2002, ένας αιγύπτιος υπήκοος κατέθεσε μήνυση σε βάρος της προσφεύγουσας, την οποία κατηγορούσε ότι είχε κλέψει από την οικία του στην Αθήνα 300.000 δραχμές και διάφορα κοσμήματα αξίας, αδίκημα το οποίο είχε διαπραχθεί στις 9 Φεβρουαρίου 2002. Προσκομίζοντας βεβαίωση του παλιού εργοδότη της, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι εκείνη την περίοδο εργαζόταν στην Καρδίτσα, μία πόλη 300 χιλιόμετρα βόρεια της Αθήνας.

6. Η προσφεύγουσα βρέθηκε λοιπόν να κατηγορείται για κλοπή. Η συζήτηση ενώπιον του Πλημμελειοδικείου Αθηνών ορίστηκε αρχικά για τις 8 Ιουνίου 2005, και κατόπιν αναβλήθηκε για τις 17 Φεβρουαρίου 2006. Τόσο η κατηγορουμένη όσο και ο μηνυτής θεωρήθηκαν άτομα «αγνώστου διαμονής». Ως εκ τούτου, οι κλήσεις επιδόθηκαν στο δημαρχείο Αθηνών, σύμφωνα με το άρθρο 156 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (βλέπε πιο κάτω παράγραφο 9), στις 20 Απριλίου και 27 Δεκεμβρίου 2005 αντίστοιχα.

7. Στις 17 Φεβρουαρίου 2006, το Πλημμελειοδικείο Αθηνών αποφάσισε να συνεδριάσει απουσία της προσφεύγουσας η οποία είχε, όπως διαπίστωσε, κλητευθεί κανονικά να εμφανιστεί ενώπιόν του. Καθώς ο μηνυτής ήταν ομοίως απών, το δικαστήριο ανέγνωσε τη μήνυσή του της 26 Φεβρουαρίου 2002 και περάτωσε την αποδεικτική διαδικασία. Κρίνοντας ότι η ενοχή της προσφεύγουσας είχε «πλήρως αποδειχθεί», το δικαστήριο την έκρινε ένοχη για κλοπή και της επέβαλε ποινή κάθειρξης έξι μηνών μετατρέψιμη σε χρηματική ποινή (απόφαση αριθ.12018/2006). Η απόφαση επιδόθηκε, στις 15 Ιουνίου 2007, στο δημαρχείο Αθηνών, διότι οι αρχές συνέχιζαν να θεωρούν την προσφεύγουσα ως άτομο «αγνώστου διαμονής». Έχοντας εν τω μεταξύ εγκατασταθεί στην Αθήνα, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι έλαβε γνώση της καταδίκης της στις 20 Ιουλίου 2007, κατά τη διαδικασία ανανέωσης της άδειας παραμονής και εργασίας της στην Ελλάδα. Τα δύο αυτά έγγραφα, τα οποία είχαν αντίστοιχα χορηγηθεί για τις περιόδους από 1^η Μαρτίου 2004 έως 28

Φεβρουαρίου 2005 και από 1^η Μαρτίου 2005 έως 28 Φεβρουαρίου 2007, ανέφεραν ότι η προσφεύγουσα κατοικούσε στην οδό Ιφικράτους αριθ.26 στην Αθήνα. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι όταν κατέθεσε τα δικαιολογητικά της για τις άδειες παραμονής και εργασίας, κατοικούσε σε αυτή τη διεύθυνση και ότι, στη συνέχεια, μετακόμισε στην οδό Χίου αριθ.13 στη συνοικία της Καισαριανής στην Αθήνα.

8. Στις 23 Ιουλίου 2007, καθώς οι προθεσμίες για την άσκηση των τακτικών ενδίκων μέσων είχαν παρέλθει, η προσφεύγουσα κατέθεσε ενώπιον του Πλημμελειοδικείου Αθηνών αίτηση για την ακύρωση της απόφασης αριθ. 12018/2006. Υποστήριξε ότι η κοινοποίηση που της είχε γίνει ως ατόμου αγνώστου διαμονής ήταν άκυρη διότι, κατά τον χρόνο της επίδοσης, διέμενε σε γνωστή διεύθυνση, ήτοι στην οδό Χίου 13, στη συνοικία της Καισαριανής στην Αθήνα, σύμφωνα με ένα μισθωτήριο τριών ετών που είχε υπογραφεί στις 25 Νοεμβρίου 2004. Την ίδια ημέρα, το δικαστήριο απέρριψε την αίτηση για τον λόγο ότι «κατά το χρόνο της επίδοσης, η εισαγγελία Αθηνών δε γνώριζε τη διεύθυνση της κατηγορουμένης» (απόφαση αριθ. 45036/07). Κατά της απόφασης αυτής δεν επιτρέπεται ένδικο μέσο.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

9. Οι εφαρμοστέες διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας έχουν ως εξής:

Άρθρο 155 – Επίδοση

«1. Η επίδοση γίνεται με παράδοση του εγγράφου στα χέρια του ενδιαφερόμενου από δικαστικό επιμελητή (...). Αν αυτός που κάνει την επίδοση δεν βρίσκει τον ενδιαφερόμενο στον τόπο της διαμονής ή της κατοικίας του ή του καταστήματος ή του εργαστηρίου ή του γραφείου όπου ασκεί το επάγγελμά του, εγχειρίζεται το έγγραφο σε κάποιον από εκείνους που, έστω και προσωρινά, διαμένουν μαζί του (...) ή σε κάποιον από όσους είναι στο κατάστημα ή στο εργαστήριο ή στο γραφείο. (...)

2. (...) Αν κανένα από τα πρόσωπα που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο δε βρίσκεται στην κατοικία, όποιος κάνει την επίδοση θυροκολλά το έγγραφο στην πόρτα της κατοικίας παρουσία μάρτυρα (...)

Άρθρο 156 – Επίδοση σε πρόσωπα άγνωστης διαμονής

«1. Αν ο ενδιαφερόμενος απουσιάζει από τον τόπο κατοικίας του ή η διαμονή του είναι άγνωστη, η επίδοση του εγγράφου γίνεται στο σύζυγό του, ή, αν δεν υπάρχει σύζυγος, σε έναν από τους γονείς ή τους αδελφούς ή σε άλλους συγγενείς (...).

2. Αν δεν βρεθεί κανένα από τα αναφερόμενα στην προηγούμενη παράγραφο άτομα στον τόπο κατοικίας του ενδιαφερομένου, η επίδοση γίνεται προς τον δήμαρχο ή το δημοτικό υπάλληλο (...), οι οποίοι αναλαμβάνουν την υποχρέωση να τοιχοκολλήσουν το εν λόγω έγγραφο σε δημόσιο μέρος (...).»

10. Θεωρείται ως «αγνώστου διαμονής» κάθε άτομο που κατά τον χρόνο επίδοσης απουσιάζει από την κατοικία του, όντας άγνωστο στη δικαστική αρχή που διατάσσει την επίδοση ενός εγγράφου (Άρειος Πάγος 436/1995, Ποινικά Χρονικά 1995, 756, Άρειος Πάγος 167/1998, Ποινικά Χρονικά 1998, 792, Άρειος Πάγος 169/1998, Ποινική Δικονομία 1998, 652). Η επίδοση μίας κλήσης για εμφάνιση στο ακροατήριο ή μίας δικαστικής απόφασης είναι άκυρη, αν ο κατηγορούμενος δεν αναζητήθηκε στον τόπο κατοικίας του και η κλήση ή η απόφαση του επιδόθηκαν ως αγνώστου διαμονής (Άρειος Πάγος 941/1987, Ποινικά Χρονικά 1997, 785).

11. Πρέπει ομοίως να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες διατάξεις του ίδιου κώδικα:

Άρθρο 428 – Κλήτευση στο ακροατήριο

«Αν ο κατηγορούμενος για πλημμέλημα έχει παραπεμφθεί στο ακροατήριο του αρμοδίου δικαστηρίου, απουσιάζει όμως από τον τόπο κατοικίας του και είναι άγνωστη η διαμονή του, ο εισαγγελέας τον καλεί στην ορισμένη δικάσιμο σύμφωνα με τα άρθρα 320 και 321. Η επίδοση γίνεται κατά το άρθρο 156».

Άρθρο 430 – Αίτηση για την ακύρωση της απόφασης

«Ο κατηγορούμενος που δεν εμφανίστηκε ούτε εκπροσωπήθηκε από συνήγορο, εφόσον δεν άσκησε ένδικο μέσο που επιτρέπεται από το νόμο κατά της καταδικαστικής αποφάσεως, μπορεί να ζητήσει την ακύρωσή της για το λόγο ότι κατά την επίδοση του κλητήριου θεσπίσματος δε συνέτρεχαν οι όροι

του άρθρου 428, καθορίζοντας συγχρόνως και τον τόπο στον οποίο διέμενε, διαφορετικά η αίτησή του είναι απαράδεκτη. (...))»

Άρθρο 431 – Συζήτηση

«1. Αν η αίτηση για ακύρωση αποδειχθεί βάσιμη, το δικαστήριο ακυρώνει την απόφαση (...) και προσδιορίζει τη νέα δικάσιμο κατά την οποία ο κατηγορούμενος έχει την υποχρέωση να εμφανιστεί χωρίς να κλητευθεί (...).

3. Εναντίον της απόφασης που απορρίπτει για οποιονδήποτε λόγο την αίτηση για ακύρωση της απόφασης δεν επιτρέπεται ένδικο μέσο.»

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 6 ΚΑΙ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

12. Η προσφεύγουσα παραπονείται ότι η καταχρηστική χρήση της διαδικασίας επίδοσης σε ένα άτομο «αγνώστου διαμονής», η οποία οδήγησε στην ερήμην καταδίκη της στο τέλος μίας διαδικασίας που δεν τήρησε καμία από τις εγγυήσεις που θέτει το άρθρο 6 της Σύμβασης, καθώς και η αυθαίρετη απόρριψη της αίτησής της για την ακύρωση αυτής της καταδίκης, της στέρησαν το δικαίωμα εξέτασης της υπόθεσής της από ένα δικαστήριο πλήρους δικαιοδοσίας και το οποίο θα συνεδρίαζε παρουσία της. Διακρίνει επιπλέον μία παραβίαση του δικαιώματός της σε πραγματική προσφυγή. Επικαλείται ως προς τούτο τα άρθρα 6 §§ 1, 2 και 3 και 13 της Σύμβασης, τα οποία έχουν ως εξής:

Άρθρο 6

«1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό (...) δικαστηρίου το οποίο θα αποφασίση (...) επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως (...).

2. Παν πρόσωπον κατηγορούμενον επί αδικήματι τεκμαίρεται ότι είναι άθωον μέχρι της νομίμου αποδείξεως της ενοχής του.

3. Ειδικότερον, πας κατηγορούμενος έχει δικαίωμα:

(...)

β) όπως διαθέτη τον χρόνο και τα αναγκαία ευκολία προς προετοιμασίαν της υπερασπίσεώς του.

γ) όπως υπερασπίσει ο ίδιος εαυτόν ή αναθέσει την υπεράσπισίν του εις συνήγορον της εκλογής του (...)

(...)

Άρθρο 13

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη (...) Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίαι παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

A. Επί του παραδεκτού

13. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι οι αιτιάσεις αυτές δεν είναι προδήλως αβάσιμες με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτές δεν προσκρούουν σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθούν παραδεκτές.

B. Επί της ουσίας

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

14. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι εθνικό δίκαιο είχε θέσει στη διάθεση της προσφεύγουσας ένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο που θα της είχε επιτρέψει, εάν είχε δεόντως διευκρινίσει τον τόπο διαμονής της την περίοδο εκείνη, να επιτύχει την ακύρωση της καταδίκης της. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, η ευθύνη βαρύνει εξ ολοκλήρου την ενδιαφερόμενη, η οποία είχε προκαλέσει σύγχυση ως προς την ακριβή διεύθυνσή της. Στο σημείο αυτό, η Κυβέρνηση σημειώνει ότι, παρόλο που το μισθωτήριο της προσφεύγουσας ανέφερε ότι μεταξύ 25 Νοεμβρίου 2004 και 24 Νοεμβρίου 2007, κατοικούσε στην οδό Χίου 13, στη συνοικία της Καισαριανής στην Αθήνα, η ανανέωση της άδειας παραμονής της από 1^η Μαρτίου 2004 έως 28 Φεβρουαρίου 2005, καθώς και της άδειας εργασίας της που ίσχυε από 1^η Μαρτίου 2005 έως 28 Φεβρουαρίου 2007, ανέφεραν ότι η προσφεύγουσα κατοικούσε στην οδό Ιφικράτους 26 στην Αθήνα. Ως εκ τούτου, ακόμα κι αν οι αρχές είχαν προσπαθήσει να επιδώσουν το κλητήριο θέσπισμα στην τελευταία αυτή διεύθυνση, δε θα είχαν καταφέρει να εντοπίσουν την προσφεύγουσα.

15. Η προσφεύγουσα αντικρούει τις θέσεις αυτές και υποστηρίζει ιδίως ότι δεν είχε κανένα λόγο να γνωστοποιήσει τη νέα της διεύθυνση στην εισαγγελία, καθώς δεν φανταζόταν ότι υπήρχαν ποινικές κατηγορίες σε βάρος της. Προσθέτει ότι αν οι αρχές είχαν τουλάχιστον προσπαθήσει να την αναζητήσουν στην παλιά διεύθυνσή της στην οδό Ιφικράτους 26, θα ήταν πολύ εύκολο για εκείνες να αποκτήσουν τη νέα της διεύθυνση. Δηλώνει ότι δικάστηκε αυθαίρετα ερήμην και ότι στερήθηκε κάθε δυνατότητα να αποδείξει την αθωότητά της.

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

16. Στο μέτρο που οι απαιτήσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 6 της Σύμβασης αναλύονται σε ιδιαίτερες πλευρές του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη το οποίο εγγυάται η παράγραφος 1, το Δικαστήριο θα εξετάσει τις αιτιάσεις της προσφεύγουσας υπό το πρίσμα αυτών των δύο συνδυασμένων κειμένων (βλέπε, ιδίως, *Van Geyselghem κατά Βελγίου* [GC], no. 26103/95, § 27, CEDH 1999-I, *Krombach κατά Γαλλίας*, no. 29731/96, § 82, CEDH 2001-II).

α) Γενικές αρχές

17. Αν και δεν αναφέρεται ρητά στην παράγραφο 1 του άρθρου 6, η δυνατότητα του «κατηγορουμένου» να λάβει μέρος στη συζήτηση απορρέει από το αντικείμενο και το σκοπό του συνόλου του άρθρου. Κατά τα λοιπά, τα εδάφια γ), δ) και ε) της παραγράφου 3 αναγνωρίζουν σε «κάθε κατηγορούμενο» το δικαίωμα «όπως υπερασπίσει ο ίδιος εαυτόν», «να εξετάσει ή ζητήσει όπως εξετασθούν μάρτυρες», και «να τύχη δωρεάν παραστάσεως διερμηνέως, εάν δεν εννοεί ή δεν ομιλεί την χρησιμοποιουμένην εις το δικαστήριο γλώσσαν», δικαίωμα που δύσκολα μπορεί κανείς να φαντασθεί χωρίς την παρουσία του κατηγορουμένου (*Sejdovic κατά Ιταλίας* [GC], no 56581/00, § 81, CEDH 2006-II). Παρόλο που μία διαδικασία που διεξάγεται απουσία του κατηγορουμένου δεν είναι αφ'εαυτής ασύμβατη προς το άρθρο 6 της Σύμβασης, υφίσταται εν τούτοις αρνησιδικία όταν ένα άτομο που έχει καταδικασθεί ερήμην δεν μπορεί μεταγενέστερα να επιτύχει το να αποφανθεί εκ νέου ένα δικαστήριο, αφού θα το έχει ακούσει, επί του βασίμου των κατηγοριών όσον αφορά τόσο τα πραγματικά περιστατικά όσο και το νομικό μέρος, ενώ δεν έχει αποδειχθεί ότι έχει παραιτηθεί από το δικαίωμά του να εμφανισθεί ενώπιον του δικαστηρίου και να υπερασπιστεί τον εαυτό του (*Colozza κατά Ιταλίας*, 12 Φεβρουαρίου 1985, § 29, série A αριθ.89, *Krombach κατά Γαλλίας*, αριθ. 29731/96,

§ 85, CEDH 2001-II, *Somogyi κατά Ιταλίας*, αριθ. 67972/01, § 66, CEDH 2004-IV), ή ότι είχε σκοπό να αποφύγει τη δικαιοσύνη (*Medenica κατά Ελβετίας*, αριθ. 20491/92, § 55, CEDH 2001-VI).

18. Τα συμβαλλόμενα Κράτη χαίρουν μεγάλης ελευθερίας στην επιλογή των τρόπων που θα επέτρεπαν στο δικαστικό σύστημά τους να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 6 § 1 ως προς το ζήτημα αυτό. Αποστολή του Δικαστηρίου δεν είναι να τους το επισημαίνει, αλλά να ερευνά αν θίγεται το επιθυμητό από τη Σύμβαση αποτέλεσμα. Για το σκοπό αυτό, πρέπει τα προσφερόμενα από το εθνικό δίκαιο και την πρακτική μέσα να αποδεικνύονται πραγματικά όταν ο κατηγορούμενος δεν έχει παραιτηθεί από το δικαίωμά του να εμφανισθεί ενώπιον του δικαστηρίου και να υπερασπιστεί τον εαυτό του ούτε είχε σκοπό να αποφύγει τη δικαιοσύνη (προαναφερόμενη απόφαση *Somogyi*, § 67).

19. Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η υποχρέωση εγγύησης του δικαιώματος του κατηγορουμένου να είναι παρών στην αίθουσα του ακροατηρίου αποτελεί ένα από τα βασικά στοιχεία του άρθρου 6. Ως εκ τούτου, η άρνηση επανάληψης μίας διαδικασίας η οποία διεξήχθη ερήμην απουσία οποιασδήποτε ένδειξης ότι ο κατηγορούμενος είχε παραιτηθεί από το δικαίωμά του να εμφανισθεί στο ακροατήριο θεωρήθηκε «φανερή αρνησιδικία», κάτι που αντιστοιχεί στην έννοια μίας διαδικασίας «προδήλως αντίθετης προς τις διατάξεις του άρθρου 6 ή προς τις αρχές που καθιερώνει το εν λόγω άρθρο» (*Stoichkov κατά Βουλγαρίας*, αριθ. 9808/02, § 56, 24 Μαρτίου 2005).

β) Εφαρμογή των προαναφερόμενων κριτηρίων στην προκειμένη περίπτωση

20. Εν προκειμένω, οι διάδικοι δεν αμφισβητούν ότι η προσφεύγουσα δεν έλαβε σε κανένα στάδιο της διαδικασίας επί της ουσίας γνώση των ποινικών διώξεων που είχαν ασκηθεί σε βάρος της. Πράγματι, κανένα στοιχείο δε θέτει εν αμφιβόλω τη δήλωσή της ότι τυχαία έμαθε για αυτές, με την ευκαιρία της ανανέωσης της άδειας παραμονής και εργασίας της και αφού η καταδίκη που της είχε επιβληθεί είχε αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου. Παραμένει να εξακριβωθεί αν το εθνικό δίκαιο της πρόσφερε, σε ένα επαρκή βαθμό βεβαιότητας, τη δυνατότητα να επιτύχει μία νέα δίκη παρουσία της.

21. Το Δικαστήριο σημειώνει ως προς τούτο ότι το άρθρο 430 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας επιτρέπει την προσβολή των καταδικαστικών αποφάσεων οι

οποίες έχουν εκδοθεί ερήμην μέσω μίας αίτησης ακύρωσης η οποία μπορεί να επιφέρει, εφόσον κηρυχθεί παραδεκτή, μία νέα εξέταση της υπόθεσης όσον αφορά τόσο τα πραγματικά περιστατικά όσο και το νομικό μέρος. Για το λόγο αυτό, αρκεί ο ενδιαφερόμενος να υποστηρίξει ότι το κλητήριο θέσπισμα εσφαλμένα του επιδόθηκε ως άτομο αγνώστου διαμονής, διευκρινίζοντας συγχρόνως τον τόπο κατοικίας του την περίοδο εκείνη. Στην προκειμένη περίπτωση, καθώς οι προθεσμίες για την άσκηση έφεσης ή αίτησης αναίρεσης κατά της καταδίκης της σε πρώτο βαθμό είχαν παρέλθει, η προσφεύγουσα ζήτησε την ακύρωση της απόφασης του Πλημμελειοδικείου Αθηνών, υποστηρίζοντας ότι κατά το χρόνο επίδοσης του κλητηρίου θεσπίσματος κατοικούσε στην οδό Χίου 13, στη συνοικία της Καισαριανής στην Αθήνα. Έδειξε έτσι δίχως αμφιβολία τη βούλησή της να εμφανισθεί στο δικαστήριο και να υπερασπιστεί τον εαυτό της, γεγονός που η Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί. Εν τούτοις, με μία απόφαση κατά της οποίας δεν επιτρεπόταν ένδικο μέσο, το δικαστήριο απέρριψε την αίτηση αυτή για το μόνο λόγο ότι «κατά το χρόνο της επίδοσης, η Εισαγγελία Αθηνών δε γνώριζε τη διεύθυνση της κατηγορουμένης».

22. Ωστόσο, στα μάτια του Δικαστηρίου, αυτή η πολύ λακωνική απόφαση δε στηρίζεται σε κανένα αντικειμενικό στοιχείο, πολύ περισσότερο αφού από τον φάκελο δεν προκύπτει καμία προσπάθεια των αρχών να εντοπίσουν την προσφεύγουσα. Πράγματι, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η προσφεύγουσα θεωρήθηκε αμέσως άτομο αγνώστου διαμονής και ότι η εισαγγελία δεν προσπάθησε καν να της επιδώσει το κλητήριο θέσπισμα στη διεύθυνση που αναγραφόταν στις άδειες παραμονής και εργασίας της πριν τη μετακόμισή της, ήτοι στην οδό Ιφικράτους 26 στην Αθήνα. Το Δικαστήριο δεν μπορεί ως εκ τούτου να συνταχθεί με το επιχείρημα που η Κυβέρνηση έλκει από το γεγονός ότι υπήρχε σύγχυση σχετικά με την πραγματική διεύθυνση της προσφεύγουσας κατά την περίοδο των πραγματικών περιστατικών, διότι ακόμα κι αν υπήρχε σύγχυση αυτή προφανώς δεν έπαιξε κανένα ρόλο στην προκειμένη περίπτωση, καθώς οι αρχές δεν έθεσαν καν το ζήτημα της επίδοσης στην προαναφερόμενη διεύθυνση. Γενικότερα, το Δικαστήριο δεν αντιλαμβάνεται ούτε για ποιο λόγο οι πολίτες, όταν δεν έχουν καμία γνώση των σε βάρος του κατηγοριών, υποχρεούνται να ενημερώνουν από μόνοι τους την εισαγγελία για κάθε αλλαγή διεύθυνσης.

23. Το Δικαστήριο εκτιμά, ως εκ τούτου, ότι αρκούμενο να υιοθετήσει τον ίδιο συλλογισμό που είχε οδηγήσει στη διαδικασία επίδοσης σε άτομο αγνώστου

διαμονής, το Πλημμελειοδικείο Αθηνών δεν θεράπευσε την επικαλούμενη παραβίαση, στερώντας έτσι οριστικά από την προσφεύγουσα τη δυνατότητα να είναι παρούσα και να υπερασπιστεί τον εαυτό της σε μία νέα δίκη. Η κατάσταση αυτή δε συμβαδίζει με την επιμέλεια που τα συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να επιδεικνύουν για να διασφαλίζουν την πραγματική και όχι θεωρητική ή απατηλή απόλαυση των δικαιωμάτων που εγγυάται το άρθρο 6 (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Artico κατά Ιταλίας*, 13 Μαΐου 1980, § 33, série A no 37).

24. Υπό αυτές τις συνθήκες, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ακόμα κι αν το εθνικό δίκαιο πρόσφερε στην προσφεύγουσα ένα μέσο για να επιτύχει τη διεξαγωγή μίας νέας δίκης, η αναιτιολόγητη άρνηση του πλημμελειοδικείου να κηρύξει άκυρη την καταδικαστική απόφαση φαίνεται προδήλως δυσανάλογη προς την εξέχουσα θέση που το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη κατέχει σε μία δημοκρατική κοινωνία με την έννοια της Σύμβασης.

25. Τα στοιχεία αυτά αρκούν στο Δικαστήριο για να συμπεράνει ότι τα εθνικά δικαστήρια δεν διασφάλισαν για την προσφεύγουσα όλες τις εγγυήσεις ως προς τις απαιτήσεις της δίκαιης δίκης και του σεβασμού των δικαιωμάτων υπεράσπισης. Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 §§ 1 και 3 της Σύμβασης.

26. Σε ό,τι αφορά την επικαλούμενη παραβίαση του άρθρου 6 § 2 της Σύμβασης, το Δικαστήριο εκτιμά ότι έχει ήδη απαντήσει στο κύριο μέρος των παραπόνων που αφορούν τη διαδικασία κατά της προσφεύγουσας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Κρίνει επομένως ότι δεν επιβάλλεται να εξετασθεί χωριστά η αιτίαση αυτή.

27. Ως προς την αιτίαση την ελκόμενη από το άρθρο 13 της Σύμβασης, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι το άρθρο 6 § 1 είναι ένας ειδικός νόμος ως προς το άρθρο 13. Άλλως ειπείν, οι απαιτήσεις του δεύτερου είναι λιγότερο αυστηρές από εκείνες του πρώτου και απορροφώνται από αυτές εν προκειμένω (*Mencheva κατά Ρωσίας*, αριθ. 59261/00, § 105, CEDH 2006-III). Κατά γενικό κανόνα, το άρθρο 13 δεν έχει ως εκ τούτου εφαρμογή όταν η επικαλούμενη παραβίαση της Σύμβασης έλαβε χώρα στα πλαίσια μίας δικαστικής διαδικασίας (*Pizzetti κατά Ιταλίας*, 26 Φεβρουαρίου 1993, § 41, série A no 257-C). Οι μόνες εξαιρέσεις στην αρχή αυτή δημιουργούνται από τις αιτιάσεις τις ελκόμενες από το άρθρο 13 που αφορούν μία παράβαση της απαίτησης της «λογικής προθεσμίας» (*Kudla κατά Πολωνίας* [GC], no 30210/96, §§ 146-149, CEDH 2000-XI). Καθώς κάτι τέτοιο δεν ισχύει στην παρούσα περίπτωση, δεν υπάρχει λόγος να τοποθετηθεί περαιτέρω επί του πεδίου του άρθρου 13.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 2 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΑΡΙΘ.7

28. Η προσφεύγουσα παραπονείται για τη μη δυνατότητα να προσβάλει ενώπιον ανώτερου δικαστηρίου την απόφαση επί της αίτησής της για ακύρωση της καταδίκης της. Έτσι, η καταδίκη της σε πρώτο βαθμό για κλοπή επικυρώθηκε αδίκως χωρίς ουδεμία στιγμή να μπορέσει να την αμφισβητήσει ενώπιον ενός ανώτερου δικαστηρίου. Επικαλείται το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου αριθ. 7, το οποίο έχει ως εξής:

«1. Κάθε πρόσωπο που καταδικάστηκε για αξιόποινη πράξη από δικαστήριο, έχει το δικαίωμα της επανεξέτασης από ανώτερο δικαστήριο της απόφασης με την οποία κηρύχθηκε ένοχος ή της απόφασης με την οποία του επιβλήθηκε ποινή. Η άσκηση αυτού του δικαιώματος και οι λόγοι για τους οποίους μπορεί αυτό να ασκηθεί, διέπονται από το νόμο.

2. Από αυτό το δικαίωμα μπορούν να γίνουν εξαιρέσεις στην περίπτωση αξιόποινων πράξεων μικρής σημασίας, όπως ορίζονται στο νόμο, ή στις περιπτώσεις που ο καταδικασθείς κρίθηκε σε πρώτο βαθμό από το ανώτερο δικαστήριο, ή καταδικάστηκε μετά από άσκηση ενδίκου μέσου εναντίον της απαλλαγής του.»

29. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η αίτηση ακύρωσης που προβλέπει το άρθρο 430 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας συνιστά ένα ιδιαίτερο ένδικο μέσο. Αν αυτή η αίτηση, την οποία άσκησε εν προκειμένω η προσφεύγουσα, είχε κηρυχθεί παραδεκτή, η ενδιαφερόμενη θα είχε στη διάθεσή της ένα δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας στο μέτρο που θα μπορούσε να επαναδικασθεί από το πλημμελειοδικείο.

A. Επί του παραδεκτού

30. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

31. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αιτίαση αυτή βασίζεται στα ίδια πραγματικά περιστατικά τα οποία μόλις εξέτασε υπό το πρίσμα του άρθρου 6 της Σύμβασης. Λαμβανομένου υπόψη του συμπεράσματος της πιο πάνω παραγράφου 25, δε θεωρεί αναγκαίο να εξετάσει και το ζήτημα σχετικά με το αν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 2 του Πρωτοκόλλου αριθ.7.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

32. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

33. Η προσφεύγουσα αξιώνει 2.000 ευρώ για υλική ζημία. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί σε αυτό που χρειάστηκε να καταβάλει για να μετατρέψει την ποινή φυλάκισής της σε χρηματική ποινή καθώς και στα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του πλημμελειοδικείου. Αξιώνει επιπλέον 25.000 ευρώ για την ηθική βλάβη την οποία υποστηρίζει ότι υπέστη.

34. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει το αίτημα υλικής ζημίας. Ως προς τούτο, επισημαίνει ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της παραβίασης της Σύμβασης και της ζημίας που υποστηρίζει ότι υπέστη και ότι, σε κάθε περίπτωση, το ποσό που χρειάστηκε να καταβάλει για να μετατρέψει την ποινή της, καθώς και για τα δικαστικά έξοδα δεν υπερβαίνει τα 865 ευρώ. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει επιπλέον ότι μία διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε αφ'εαυτής μία επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για ηθική βλάβη.

35. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι καταβάλλει ποσά ως δίκαιη ικανοποίηση την οποία προβλέπει το άρθρο 41 όταν η απώλεια ή οι επικαλούμενες ζημίες προκλήθηκαν από τη διαπιστωθείσα παραβίαση, ενώ το Κράτος δεν είναι αντιθέτως

υποχρεωμένο να καταβάλει αποζημίωση για τις ζημίες που δεν του καταλογίζονται (*Perote Pellon κατά Ισπανίας*, αριθ. 45238/99, § 57, 25 Ιουλίου 2002, προαναφερόμενη απόφαση *Sejdovic κατά Ιταλίας*, § 131).

36. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο διαπίστωσε μία παραβίαση του άρθρου 6 της Σύμβασης, στο μέτρο που, αφενός, οι αρχές δεν προχώρησαν στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να διασφαλίσουν την τήρηση του δικαιώματος της προσφεύγουσας να συμμετάσχει στη δίκη της και, αφετέρου, αυτή η τελευταία, ερήμην καταδικασθείσα, δεν μπόρεσε να επιτύχει την επανάληψη της δίκης της. Αυτή η διαπίστωση δε συνεπάγεται απαραίτητα ότι η καταδίκη της προσφεύγουσας ήταν αβάσιμη. Πράγματι, το Δικαστήριο δεν μπορεί να εικάσει ποια θα ήταν η έκβαση της δίκης αν η προσφεύγουσα είχε μπορέσει να απολαύσει τις εγγυήσεις του άρθρου 6 της Σύμβασης (*Da Luz Domingues Ferreira κατά Βελγίου*, αριθ. 50049/99, § 65, 24 Μαΐου 2007). Συνεπώς, το Δικαστήριο δε θεωρεί προσήκον να χορηγήσει αποζημίωση στην προσφεύγουσα για υλική ζημία. Ως προς την ηθική βλάβη, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εφόσον κατέληξε ότι υπήρξε παραβίαση του δικαιώματος πρόσβασης του προσφεύγοντος σε ένα δικαστήριο που έχει θεσπιστεί από το νόμο, η πλέον ενδεδειγμένη επανόρθωση θα ήταν, καταρχήν, να γίνει επανεξέταση ή επανάληψη της διαδικασίας εν ευθέτω χρόνω και τηρώντας τις απαιτήσεις του άρθρου 6 της Σύμβασης (βλέπε, μεταξύ άλλων, *SC Marolux SRL et Jacobs κατά Ρουμανίας*, αριθ. 29419/02, § 52, 21 Φεβρουαρίου 2008). Εκτιμά επιπλέον ότι, υπό τις συνθήκες της προκειμένης υπόθεσης, η διαπίστωση της παραβίασης συνιστά αφ'εαυτής μία επαρκή δίκαιη ικανοποίηση (*Elyasin κατά Ελλάδα*, αριθ. 46929/06, §§ 39-41, 28 Μαΐου 2009).

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

37. Η προσφεύγουσα ζητεί ομοίως, προσκομίζοντας τιμολόγιο, 1.500 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου.

38. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει αυτό το αίτημα.

39. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης στη βάση του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας, της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδα* [GC], no. 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI).

40. Εν προκειμένω, λαμβανομένων υπόψη των προαναφερόμενων κριτηρίων και των στοιχείων που έχει στη διάθεσή του, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει ολόκληρο το αιτούμενο ποσό, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλει η προσφεύγουσα ως φόρο.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

41. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

1. *Κηρύσσει* ομόφωνα την προσφυγή παραδεκτή.
2. *Αποφαίνεται* ομόφωνα ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 §§ 1 και 3 της Σύμβασης.
3. *Αποφαίνεται* ομόφωνα ότι δε συντρέχει λόγος να εξετάσει τις αιτιάσεις τις ελκόμενες από τα άρθρα 6 § 2 και 13 της Σύμβασης και 2 του Πρωτοκόλλου αριθ.7.
4. *Αποφαίνεται*, με πέντε ψήφους έναντι δύο, ότι η διαπίστωση της παραβίασης συνιστά αφ'εαυτής μία επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστη η προσφεύγουσα.
5. *Αποφαίνεται*, ομόφωνα
  - α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στην προσφεύγουσα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 1.500 (χίλια πεντακόσια) ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλει αυτή ως φόρο,
  - β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

5. Απορρίπτει, με πέντε ψήφους έναντι δύο, το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 14 Ιανουαρίου 2010, κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

Søren Nielsen

Γραμματέας

(υπογραφή)

Nina Vajić

Πρόεδρος

Στην παρούσα απόφαση έχει επισυναφθεί, σύμφωνα με τα άρθρα 45 § 2 της Σύμβασης και 74 § 2 του κανονισμού, η έκθεση της εν μέρει αποκλίνουσας γνώμης των δικαστών Spielmann και Malinverni.

(ακολουθούν δύο μονογραφές)

EN ΜΕΡΕΙ ΑΠΟΚΛΙΝΟΥΣΑ ΓΝΩΜΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΩΝ SPIELMANN ΚΑΙ MALINVERNI

1. Ψηφίσαμε κατά των σημείων 4 και 6 του διατακτικού διότι πιστεύουμε ότι το Δικαστήριο έπρεπε να διατάξει την επανάληψη της δίκης. Στην παράγραφο 36 της απόφασης, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι διαπίστωσε μία παραβίαση του άρθρου 6 της Σύμβασης στο μέτρο, ιδίως, που η προσφεύγουσα, η οποία καταδικάστηκε ερήμην, δεν μπόρεσε να επιτύχει την επανάληψη της δίκης της.

2. Ωστόσο, όταν ένα άτομο έχει καταδικασθεί κατά παράβαση των δικονομικών εγγυήσεων που καθιερώνει το άρθρο 6, θα πρέπει στο μέτρο του δυνατού να επανέρχεται στην κατάσταση όπου θα βρισκόταν αν η επίμαχη απαίτηση δεν είχε παραγνωρισθεί (αρχή της restitution in integrum). Εν προκειμένω, ο καλύτερος τρόπος για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού της επανόρθωσης θα

ήταν να κινηθεί εκ νέου η διαδικασία και να επιτρέψει τη διεξαγωγή μίας νέας δίκης, μέσα στα πλαίσια της οποίας θα τηρείτο το σύνολο των εγγυήσεων περί δικαίου, υπό την επιφύλαξη βέβαια ότι η προσφεύγουσα θα ζητούσε κάτι τέτοιο.

3. Θεωρούμε σημαντικό να υπογραμμίσουμε το σημείο αυτό διότι δεν πρέπει να λησμονούμε ότι οι αποζημιώσεις που το Δικαστήριο διατάζει την καταβολή τους στα θύματα μίας παραβίασης της Σύμβασης έχουν, σύμφωνα με τους όρους και το πνεύμα του άρθρου 41, επικουρικό χαρακτήρα. Ως εκ τούτου, κάθε φορά που τούτο είναι δυνατό, το Δικαστήριο θα πρέπει να προσπαθεί να αποκαθιστά το *status quo ante* για το θύμα. Θα πρέπει ομοίως, σε περιπτώσεις όπως η παρούσα, να επιφυλάσσεται ως προς την απόφαση περί δίκαιης αποζημίωσης και να εξετάζει ενδεχομένως το ζήτημα αυτό μεταγενέστερα εφόσον οι διάδικοι δεν καταλήξουν σε ικανοποιητικό διακανονισμό της διαφοράς τους.

4. Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο δεν επιδίκασε αποζημίωση και περιορίστηκε στο να καταλήξει ότι η διαπίστωση της παραβίασης συνιστά αφ'εαυτής μία δίκαιη ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστη η προσφεύγουσα. Ακόμα κι αν η παρούσα απόφαση ακολουθεί τη νομολογιακή γραμμή που υιοθετήθηκε στην απόφαση *Elyasin κατά Ελλάδας* η οποία αναφέρεται στην παράγραφο 36, εκτιμούμε ότι το Δικαστήριο έπρεπε να ενθαρρύνει ενεργά την επανάληψη της δίκης ως ιδανική θεραπεία, πολύ περισσότερο αφού η διαπίστωση της παραβίασης του άρθρου 6 στηρίζεται εν προκειμένω ακριβώς στη μη επανάληψη της δίκης.

5. Βέβαια, τα Κράτη δεν υποχρεούνται, βάσει της Σύμβασης, να εισάγουν στα εθνικά δικαστικά συστήματά τους διαδικασίες που να επιτρέπουν την επανεξέταση των αποφάσεων των ανωτάτων δικαστηρίων τους, οι οποίες έχουν ισχύ δεδικασμένου. Παροτρύνονται ωστόσο έντονα να το πράξουν, ιδίως στις ποινικές υποθέσεις.

6. Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει ήδη ενσωματώσει παρόμοιες παροτρύνσεις στο διατακτικό ορισμένων εκ των αποφάσεών του. Για παράδειγμα, στην υπόθεση *Claes και λοιποί κατά Βελγίου* (αριθ. 46825/99, 47132/99, 47502/99, 49010/99, 49104/99, 49195/99 και 49716/99, 2 Ιουνίου 2005), δήλωσε στο σημείο 5 α) του διατακτικού της απόφασής του «ότι μη κάνοντας δεκτό το αίτημα των εν λόγω

*προσφευγόντων να επαναδικασθούν ή να κινηθεί εκ νέου η διαδικασία, το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία που ο προσφεύγων θα γνωστοποιήσει ότι δεν επιθυμεί να καταθέσει μία τέτοια αίτηση ή που θα καταστεί προφανές ότι δεν έχει τέτοιο σκοπό ή από την ημερομηνία που μία τέτοια αίτηση απορριφθεί,» αποζημιώσεις για ηθική βλάβη και έξοδα και δικαστική δαπάνη. Ομοίως, στην υπόθεση *Lungoci κατά Ρουμανίας* (αριθ. 62710/00, 26 Ιανουαρίου 2006), το Δικαστήριο δήλωσε στο σημείο 3 α) του διατακτικού της απόφασης ότι «το εναγόμενο Κράτος πρέπει να διασφαλίσει, εντός έξι μηνών από την ημερομηνία που η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη, σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, και εφόσον η προσφεύγουσα το επιθυμεί, την επανάληψη της διαδικασίας και πρέπει συγχρόνως να της καταβάλει, 5.000 (πέντε χιλιάδες) ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος, τα οποία θα μετατραπούν σε ρουμανικά λεί βάσει της ισοτιμίας που θα ισχύει κατά την ημερομηνία καταβολής».*

7. Δυνάμει του άρθρου 46 § 2 της Σύμβασης, η επίβλεψη της εκτέλεσης των αποφάσεων του Δικαστηρίου υπάγεται στην αρμοδιότητα της Επιτροπής Υπουργών. Εν τούτοις, τούτο δεν εμποδίζει το Δικαστήριο να παίζει ένα ρόλο ως προς τούτο και να λαμβάνει μέτρα ικανά να διευκολύνουν την αποστολή της Επιτροπής Υπουργών.

8. Για τον σκοπό αυτό, είναι ουσιώδες το Δικαστήριο να μην περιορίζεται στο να περιγράφει με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ακρίβεια τη φύση της παραβίασης της Σύμβασης την οποία διαπιστώνει, αλλά ομοίως να επισημαίνει στο ενδιαφερόμενο Κράτος, στο διατακτικό, τα μέτρα που κρίνει τα πλέον ενδεδειγμένα για τη θεραπεία της παραβίασης.

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 27 Φεβρουαρίου 2010.

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροτσόπουλος